



Sporočilo za javnost

Lahko bi čakali, da mobilnost starejših na podeželju uredi država...

... a s tem bi se bistveno zmanjšala kakovost življenja 1000 starostnikom, ki že v 10 slovenskih občinah uporabljajo storitev brezplačnih prevozov Zavoda Sopotniki. V njenem okviru okrog 100 aktivnih prostovoljcev – šoferjev vsak mesec podari 800 ur svojega časa in udejanja moto »Človek človeku sopotnik«.

Ljubljana, 26. 10. 2018 – Ker je za Slovenijo značilna razpršena poselitev, ki otežuje zagotavljanje mobilnosti z javnim potniškim prometom, hkrati pa, še posebej na podeželju, narašča socialna izključenost starostnikov, sta Umanotera in društvo Focus v okviru projekta **Dovolj za vse – skupnostno upravljanje z življenjskimi viri** organizirala strokovno ekskurzijo z ogledom in predstavitvijo dejavnosti **Zavoda Sopotniki, zavoda za medgeneracijsko solidarnost**. Ta z inovativnim modelom somobilnosti, ki temelji na podpori občin in prostovoljskem delu, v podeželskih območjih starostnikom ponuja brezplačne prevoze ter vključevanje v aktivno družbeno življenje. Starostniki predstavljajo ranljivo skupino, ki najtežje rešuje problem mobilnosti, ta pa je ključna za njihovo čim daljše samostojno življenje na domu.

Zavod Sopotniki je začel s svojim delovanjem na področju Brkinov in Krasa, zdaj pa deluje že v desetih slovenskih občinah. Ko se z občino dogovorijo za sodelovanje, s sabo prinesejo celoten organizacijski in informacijski *know-how*, kar omogoča hitro vpeljavo storitve z upoštevanjem posebnosti lokalnega okolja. Strošek, ki ga prevzame lokalna skupnost, vključuje (so)financiranje vozila in zaposlitev lokalnega koordinatorja.

Uporabnica storitev Sopotnikov Slobodanka Done Ivanc iz Kočevja je na predstavitvi pohvalila osebni odnos in zaupanje, ki ga vzpostavi koordinator ter izpostavila pomen mobilnosti za to, da starostniki spremenijo navado, da so radi doma, in se vrnejo v aktivno življenje.



Vnaprejšnje naročanje prevozov starostnikov Sopotnikom omogoča združevanje prevozov in prihrank pri porabi goriva. Nadaljnjo optimizacijo svojega delovanja dosegajo s sodelovanjem z ustanovami v lokalnem okolju, npr. ambulantami, ki so za starostnike-sopotnike pripravljene prilagoditi zdravniške termine. V lokalnih okoljih so Sopotniki deležni velike podpore – tisti, ki se ne morejo pridružiti kot prostovoljci, ponujajo donacije v obliki vulkanizerskih in avtomehaničarskih storitev, brezplačnih obrokov za prostovoljce ipd.

Zavod skrbno izbira svoje prostovoljce in tudi dobro skrbi zanje: poskrbi za tehnično opremo, potrebna zavarovanja, kritje robnih stroškov, hrano in pijačo ter podporo koordinatorjev, tako da prostovoljci darujejo »samo« svoj čas in se lahko resnično posvetijo kakovostni in varni izvedbi prevozov ter človeškemu stiku s starostniki. Glavne skupine prostovoljcev so mlajši upokojeanci in iskalci zaposlitve. Med slednjimi so se številni uspeli zaposliti prav s pomočjo priporočil s strani Zavoda Sopotniki. **Prostovoljka kočevskih Sopotnikov Marjetica Orel** je pri tem poudarila, da sta urejenost procesa in odličen odnos s koordinatorjem za prostovoljce zelo pomembna.

Kakovost storitev Sopotnikov podpira funkcionalna računalniška aplikacija iz lastnega razvoja, ki olajšuje delo koordinatorjem in prostovoljcem. Z najnovjšim programskim dodatkom, ki je zaenkrat v pilotni fazi, pa želijo s pomočjo blockchain tehnologije zagotavljati popolno transparentnost in sledljivost porabe sponzorskih in donatorskih sredstev ter na ta način utrditi zaupanje obstoječih podpornikov in pridobiti nove. Z uvrstitvijo med **evropske dobre prakse socialnih inovacij** za marginalizirana podeželska območja je Zavod Sopotniki dobil zaslužen priznanje za celovito domišljenost in učinkovitost zagotavljanja mobilnosti in socialne vključenosti starostnikov na podeželju.

Kot je povedal **direktor Zavoda Sopotniki Marko Zevnik**, si stalno prizadevajo privabljati nove prostovoljce in donatorje, saj se želijo širiti tudi v druge kraje, kjer javni prevoz ne omogoča dobrih povezav. Poleg tega želijo svojo dejavnost s prevozov razširiti na zagotavljanje celovitega kakovostnega življenja starostnikov na podeželju.

Patricia Čular z Občine Brežice je izpostavila, da v njihovi občini model Sopotnikov zaradi svoje fleksibilnosti bolje zadovoljuje potrebe starejših prebivalcev po prevozih, kot so to predhodno lahko dosegli z javnim potniškim prometom po vaseh in s prevozom na klic. S **Sonjo Movrin z Občine Kočevje** sta se strinjali, da je pri Sopotnikih ključno to, da model temelji na prostovoljstvu, kar zmanjša stroške storitve do te mere, da postane za občine finančno vzdržna. **Letni finančni prispevek občine sta ocenili kot zanemarljiv glede na velikost problema, ki ga rešuje.** Predstavnici občin sta tudi prepričani, da **je potrebno skupnost povezati, da bodo lahko zagotovili trajne storitve v podporo življenju starostnikov na lastnem domu.** Obstoječi sistemi (zasedeni domovi za starejše in nedostopne storitve) so pod pritiskom starajočega se prebivalstva in socialne stiske namreč že odpovedali.

Ob robu predstavitve dejavnosti Zavoda Sopotniki je **Marko Peterlin, direktor IPoP** – Inštituta za politike prostora spomnil, da je Slovenija po številu avtomobilov na prebivalca v samem vrhu med EU državami. Povprečna slovenska družina za prevoze porabi kar 17 % svojega proračuna, največ od tega prav za prevoze z osebnimi vozili. Pri tem pa so osebni avtomobili ena najbolj neučinkovitih tehnologij, saj 95 % časa stojijo na parkiriščih. Somobilnost (angl. *carpooling*) ni pomembna samo zaradi okoljskih in finančnih koristi, ampak tudi zaradi zmanjšanja izolacije ljudi, ki jo povzročajo individualni prevozi.

Alternativne oblike prevozov v Sloveniji zaradi razpršene poselitve sicer ne morejo pokriti potreb splošne populacije, pomembne pa so za nišne skupine, kot so študenti (npr. Prevoz.org) in starostniki. V velikih mestih v tujini pa je življenje brez lastnega avtomobila običajno, saj ga učinkovito nadomeščajo različne kombinacije javnega prevoza, deljenja avtomobilov (angl. *car sharing*), somobilnosti, mestnih koles ipd.



Foto: arhiv Dovolj za vse

- Skupnostne dobre prakse na različnih področjih lahko najdete na skupnem zemljevidu Slovenije: www.DovoljZaVse.si.
- Več o konceptu skupnostnega upravljanja z življenjskimi viri in njegovih večplastnih koristih lahko preberete v [vodniku Dovolj za vse – skupnostno upravljanje z življenjskimi viri](#).
- Priročniki za izvajanje skupnostnih projektov so na voljo [med gradivi](#).
- Opisi dobrih praks skupnostnega upravljanja z življenjskimi viri so na voljo v [katalogu dobrih praks](#).

Več informacij: Gaja Brecelj, 01 439 4895, gaja@umanotera.org, www.DovoljZaVse.si, www.facebook.com/Dovoljazvse

UMANOTERA
Slovenska fundacija za trajnostni razvoj



EKO SKLAD
SLOVENSKI OKOLJSKI
JAVNI SKLAD



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

Projekt sofinancirata Eko sklad, j.s. in Ministrstvo za okolje in prostor.

Projekt izvajata organizaciji Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj in Focus, društvo za sonaraven razvoj, sofinancirata pa ga Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad in Ministrstvo za okolje in prostor.